

Litteratur

- Davis-Floyd, R. & C. F. Sargent
1997 *Childbirth and Authoritative Knowledge*.
Berkeley: University of California Press.
- Jordan, B.
1993 *Birth in Four Cultures. A Crosscultural Investigation of Childbirth in Yucatan, Holland, Sweden, and the United States*.
Illinois: Waveland Press.
- MacCormack, C. P. (ed.)
1982 *Ethnography of Fertility and Birth*. London:
Academic Press.
- Scheper-Hughes, N.
1992 *Death without Weeping. The Violence of Everyday Life in Brazil*. Berkeley: University of California Press.
- Van Hollen, C.
1994 *Perspectives on the Anthropology of Birth: A Review. Culture, Medicine and Psychiatry* 18:501-12

*Line Dalsgaard
Institut for Antropologi
Københavns Universitet*

MATTHEW RESTALL: *The Maya World. Yucatec Culture and Society 1550-1850*. Stanford: Stanford University Press 1997. 441 sider. ISBN 0-8047-2745-7. Pris: £45.

Fra i 1960'erne og 1970'erne at være et begreb i manifest, der talte for at udnytte antropologisk teori i forhold til den type empiri, som traditionelt havde været reserveret for historikere, og for omvendt at introducere kildekritik i antropologien, udvikle etnohistorie sig i 1980'erne og 1990'erne til en egentlig institution. Ved at gå til arkiver har etnohistorikere formået at underminere den etnografiske præsens, som i sin mest grelle form bidrog til at male et billede af „primitive“ folk som historieløse og derved relegere Historiens locus til de europæiske kolonimagter. Den etnohistoriske tilgang har i forbindelse med Yucatán-halvøen haft specielt gode vilkår i kraft af især Ralph Roys, der kan siges at have praktiseret etnohistorie, før begrebet var opfundet, idet han allerede fra 1930'erne udnyttede dokumenter skrevet på yukatekisk maya til at lave antropologisk informerede beskrivelser af kolonitidens mayasamfund. Matthew Restall finder sine intellektuelle rødder dels hos Roys, dels mere umiddelbart hos sin lærer James Lockhardt, der er kendt for sit arbejde med nahua-etnohistorie, og som i kraft af de mange

forskere, han har uddannet, har spillet en væsentlig rolle i institutionaliseringen af etnohistorie i det nordamerikanske universitetsmiljø.

Restalls bog har et mere begrænset sigte end den ambitiøse titel lader formode. Snarere end at undersøge yukatekisk kultur og samfund i en 300-års periode ud fra alt tilgængeligt materiale fokuserer bogen selektivt på juridiske akter, især testamenter, jordtransaktioner og klagesager. Ikke desto mindre forsøger Restall ud fra dette materiale at belyse mange sider af mayaernes samfund i kolonitiden. Bogen, der er struktureret som en etnografisk monografi, er i sagens natur mest oplysende, hvor forbindelsen mellem emnets og empiriens natur er tættest. Det er den især i de kapitler, hvor emnet er de juridiske akter selv (kap. 15 „Land Description“, kap. 18 „Notarial Purpose and Style“). Med hensyn til samfundsorganisation lykkes det Restall at udpege som fundamentale kategorier *cah* (landsbyen) og *chibal* (patronymisk organiseret eksogam gruppe). Overordnede kategorier som byalliancer/provinser og underordnede kategorier som kernefamilien synes at spille en mindre væsentlig rolle, i hvert fald i det udnyttede kildemateriale. Restall kaster også nyt lys over onomastik, administration, social mobilitet og sprog (forskellige perioders låneord), men hvad angår emner som dagligliv, køn og religion er bogens bidrag af mere anekdotisk karakter.

Forholdet mellem mayaer og spaniere er et uundgåeligt ledemotiv. Restall tegner et portræt af mayaerne som dygtige strateger, der tidligt formår at udnytte den åbning til relativ autonomi og modstand, som det koloniale juridiske system stillede til rådighed. Mayaerne er ofte vindere i juridiske konflikter, men når de alligevel i mange tilfælde for eksempel må se jord gå dem af hænde, skyldes det egentlig mere koloniasatorernes større økonomiske potentiale, og hvad man kunne kalde en demografisk erobring. Når spanierne således vinder stadigt større fodfæste i *cah*-centrene skyldes det ifølge Restall først og fremmest væksten i den spanske del af befolkningen på Yucatán. *The Maya World* repræsenterer i kraft af sin udnyttelse af et nyt kildemateriale et vigtigt birag til Yucatáns etnohistorie. Det er dog ikke en bog, som kan stå alene, bredere overblik må søges i andre værker.

*Søren Wichmann
Institut for Religionshistorie
Københavns Universitet*